

Studieplan för valpkurs baserat på *Härliga valptid*

I boken *Härliga valptid* av Ingalill och Curt Blixt (Svartbergs Hundkunskap 2012) finns en kortfattad version av en studieplan. Här beskrivs ett mer utförligt förslag till plan för valpkurs baserat på boken. Denna studieplan kan fritt hämtas, användas och kopieras.

Kursens omfattning

Den föreslagna kursen är på 21 studietimmar fördelade på 7 sammankomster med 10 teoretiska lektioner och 11 praktiska lektioner. Praktiska övningar varvas med ledarledda teoretiska lektioner och deltagardiskussioner. Första sammankomsten sker utan att valparna deltar. Tid för rast/kaffepaus finns inte angiven, den tillkommer och läggs in på lämplig tidpunkt. Kursen kan gärna genomföras i en förlängd variant där ett par ytterligare sammankomster till exempel ägnas åt ämnen som relation, goda vardagsvanor eller nosövningar.

Deltagare

Lämpligt antal är 6 ekipage per grupp. Lämplig ålder på valparna 10 veckor-6 månader. Det är värdefullt om fler familjemedlemmar deltar i kursen.

Mål

Målet med kursen är att ägaren efter genomgången valpkurs ska:

- Ha kunskaper om den egna valpens beteendemässiga förutsättningar.
- Ha verktyg att forma beteenden i önskad riktning.
- Ha kunskaper om grundläggande inlärningsprinciper och kunna kommunicera med sin valp på ett sätt som främjar en god relation.
- Ha kunskaper om hur goda vardagsvanor lärs in.
- Ha kunskaper om valpens skötsel, både vad gäller fysisk hantering men också dess behov av meningsfull mentalt stimulerande aktivering.

Huvudinnehåll per sammankomst

1. Kursstart och introduktion i ämnet valputveckling
2. Lär känna valpen och forma beteenden mot framtida uppgifter
3. Kommunikation och relation, och att lära valpen att lära
4. Goda vardagsvanor
5. Miljöns betydelse under uppväxten samt fysisk hantering och skötsel
6. Nosövningar och andra aktiviteter
7. Utveckling och mognad, framtid och avslutning

Arbetsform och upplägg

De praktiska övningarna bör anpassas till de enskilda valparnas ålder, mognad och övriga förutsättningar. 10-veckorsvalpen har, i jämförelse med 6-månadersvalpen, helt andra behov när det gäller enkla övningar,

tid till vila och tillgång till trygghet däremellan. Den lite äldre valpen har mer behov av både fysisk och mental aktivitet. Ibland har den tillägnat sig en och annan ovana som ägaren vill ha hjälp att förändra. Det är viktigt att en kontinuerlig uppföljning av denna träning sker under kursens gång.

Valpkursen är inte säsongsbunden utan kan hållas under alla årstider. Vid kyla, snö eller annan otjänlig väderlek kan de praktiska utomhuspassen göras kortare men istället bli fler till antalet under varje träff. Många av övningarna går med fördel att genomföra inomhus.

Kurslitteratur

Kursen utgår från boken *Härliga valptid* av Ingalill och Curt Blixt med tillhörande arbetshäfte *Min valpguide*. Inför varje sammankomst bör deltagarna ha läst igenom aktuellt ämnesavsnitt i kursboken. Tillhörande avsnitt i arbetshäftet kan arbetas med under kurstillfällena eller hemma. Valda delar kan sedan vid behov diskuteras under kurstillfällena.

Förslag på fördjupningslitteratur

Bra relation – om samspelet mellan hund och människa med TSB-modellen. Författare Kenth Svartberg, Svartbergs Hundkunskap.

Med sikte på 10:an – belönings träning för lydsklass 1-elit. Författare Niina och Kenth Svartberg, Svartbergs Hundkunskap.

Beteendeboken – om valpens tidiga beteendutveckling. Författare Lars Fält. Ingår i serien *Hunduppfödaren* utgiven av Svenska Kennelklubben.

Förstå din hund – hundens språk och flockliv. Författare Lars Fält, Naturia förlag.

Innehåll i kursens sammankomster

Sammankomst 1: Kursstart och introduktion i ämnet valputveckling

<p>Lektion 1 45 minuter Teori</p>	<p>Kursstart med information</p>	<p>Lärlarledd lektion</p> <p>Presentation av klubben/arrangören, ledaren, deltagarna och valparna.</p> <p>Information om datum och tider, deltagarlista, fikamöjligheter, lokaliteterna, rastningsområden, eventuellt annat ”bra att veta”.</p> <p>Information om arbetsformerna: under kursstillfällena och hemma mellan kursstillfällena.</p> <p>Kort genomgång av kursbokens avsnitt samt arbetshäftet <i>Min valp-guide</i>. Visning av eventuell fördjupningslitteratur.</p> <p>Diskussion i helgrupp</p> <p>Förväntningar på kursen? Målet med valpinnehavet? Vad ska valpen bli när den blir stor? Finns idag något beteende/någon situation som ägaren vill förändra eller upplever som ett problem?</p>
<p>Lektion 2 45 minuter Teori</p>	<p>Introduktion valputveckling</p>	<p>Lärlarledd lektion utifrån följande punkter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valputveckling är i korthet att: forma beteenden, utveckla en kommunikation, skapa en god relation, grundlägga goda vardagsvanor och skapa god attityd (sidorna 7-12). • Lära känna valpen och dess beteenden för att få ett utgångsläge (sidorna 83-92). • Grundläggande beteendelära: samverkan arv och miljö, rasspecifika beteenden, sociala beteenden, självständighet och samarbetsvillighet, leklust, aktivitetsnivå, rädslor/aggressiva beteenden (sidorna 25-29, 30-38, 83-92).
<p>Lektion 3 45 minuter Teori</p>	<p>Introduktion valputveckling</p>	<p>Diskussion i helgrupp</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilket användningsområde har rasen haft eller har? • Vilka rasspecifika beteenden ser deltagarna hos sina valpar? • Hur upplever deltagarna sina valpar avseende: aktivitetsnivå? Självständighet/samarbetsvilja? Rädslor/aggressiva beteenden? <p>Lärlarledd del utifrån</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hur formar jag valpens beteenden mot mitt framtida mål? Berätta om vad det innebär att: uppmuntra-undvika-omforma (sidorna 93-103).

Lästips till nästa gång

Avsnitten *Lär känna din valp* (sidorna 83-92) och *Strategier för utveckling* (sidorna 93-103) samt vid behov individuellt lästips på annat avsnitt, till exempel för att förändra något oönskat beteende.

Sammankomst 2: Lär känna valpen och forma beteenden mot framtida uppgifter

<p>Lektion 1 45 minuter Praktik</p>	<p>Lär känna valpen - sociala beteenden och lek</p>	<p>Lärlarledd kort inledning kring sociala beteenden</p> <p>Titta tillsammans med deltagarna på en situation där en hund träffar och hälsar på en främmande person. Använd gärna medhjälpare. Beskriv och förklara hundens signaler under pågående hälsning. Vad visar hunden? Hur ser vi detta?</p> <p>Praktisk övning: valpens sociala beteenden</p> <p>Låt valparna en i taget få gå fram till och hälsa på en främmande person som står passiv på lite avstånd. Låt valpen agera fritt när ägaren och personen inledningsvis pratar med varandra. Personen böjer sig sedan ner eller sätter sig på huk och hälsar på valpen. Övriga kursdeltagare tittar tillsammans med läraren på respektive valps hälsningsbeteende.</p> <p>Lärlarledd kort inledning kring leklust och lekformer</p> <p>Titta tillsammans med deltagarna på olika lekformer. Använd gärna en medhjälpare med en valp eller vuxen hund som visar under tiden du berättar.</p> <p>Praktisk övning: valpens lek</p> <p>Deltagarna provar olika lekformer med sina valpar, gärna lekar som inte tidigare provats. Genomför övningarna enskilt eller genom att deltagarna parvis hjälper varandra.</p>
--	--	---

Lektion 2 45 minuter Teori	Lär känna valpen Forma beteenden mot framtida uppgifter	Diskussion i helgrupp Diskutera kring varje enskild valps beteende under övningarna. Vid behov fyller läraren på med fakta. Sociala beteendet: Vad och hur gjorde valpen? Brukar den hälsa så i alla situationer? Finns det skillnader beroende på vem den hälsar på? Ser ägaren behov av utveckla eller förändra valpens sociala beteende? Leklust/lekformer: Hur allmänt lekfull är valpen? Vilka lekar provades? Favoritlek? Ser ägaren behov av att utveckla leklusten eller lekformerna? Lärlädd del utifrån följande punkter <ul style="list-style-type: none">• Förslag på hur respektive valps sociala beteende i hälsningssituationer på sikt kan formas (sidorna 103-111). Generella och individuella tips på hur leklust och lekformer kan utvecklas (sidorna 118-123).• Återknyt till deltagarnas uppfattning, från första sammankomsten, beträffande valpens självständighet/samarbetsvilja, aktivitetsnivå, rädslor/aggressiva beteenden (sidorna 111-118, 124-136).• Forma mot speciell arbetsuppgift? Utifrån deltagarnas planer. Tips: Återkoppla under lektionen till begreppen <i>uppmuntra, undvika och omforma</i> . Lyft fram de beteenden som är relevanta för valparna i just den här gruppen. Om deltagarna har arbetshäftet är detta ett lämpligt tillfälle att med lärarens och varandras hjälp påbörja noteringarna i detta.
Lektion 3 45 minuter Praktik	Forma beteenden mot framtida uppgift	Praktiska övningar Individuella övningar i syfte att utveckla eller om behov finns, omforma, något relevant beteende. Övningarna anpassas till de enskilda valparnas behov och ägarnas önskemål. Syftet är att hjälpa ägaren att få verktyg för att hantera valpen i den aktuella situationen för att på sikt forma beteendet. Exempel: En deltagare som har en socialt osäker valp får råd och tips samt ges möjlighet till social träning. En deltagare med en alltför självständig valp får träningstips och möjlighet att öva samarbete. En deltagare med en mycket aktiv och livlig valp ges verktyg och möjlighet att öva valpens förmåga att varva ner och koppla av.

Lästips till nästa gång:

Avsnitten *Kommunikation viktig grund för en god relation* (sidorna 45-56), *Lär valpen att lära* (sidorna 139-150), *Lydnadsövningar för valpen: grundövning sitt och ligg* (sidorna 175-178) samt vid behov individuellt lästips på annat avsnitt, till exempel för att förändra något oönskat beteende.

Sammankomst 3: Kommunikation och relation, och att lära valpen att lära

<p>Lektion 1 45 minuter Praktik</p>	<p>Kommunikation</p>	<p>Praktisk övning: att kommunicera med valpen</p> <p>Genomför övningar där deltagarna får träna sig själva i att ge social belöning för rätt beteende i rätt ögonblick. Använd till exempel övningar där valpen ska lära sig lyssna till sitt namn, grundövningar i inkallning där valpen strosar omkring i koppel när ägaren lockar på den eller följaövningar. Titta på och resonera kring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vilket beteende ska belönas? • När i tid ska beteendet belönas? • Hur ska ägaren agera med kroppsspråk, röst osv? • Vad gör valpen när ägaren lockar på den - lyssnar direkt, efter en stund eller nonchalerar helt? • Vad gör valpen när ägaren berömmar med rösten och klappar om den? • Belöningar i form av sociala lekar. <p>Praktisk övning: att kommunicera under lek</p> <p>Fortsatt utveckling av olika lekformer.</p> <p>Praktisk övning: att ta initiativ och bestämma</p> <p>Genomför övningar där deltagarna får träna sig själva i sin roll som initiativtagare och förekomma valpen för att förhindra ett oönskat beteende. Övningarna kan ske i samband med en kort promenad, vid passivitetsträning med störningar utomhus, under inomhuslek-tion eller liknande. Titta på och resonera kring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vem tar flest initiativ och bestämmer? Vem följer vem? • Vem avgör till exempel om den egna valpen ska hälsa på någon annan valp i kursen eller gå iväg med stretande koppel? • Hur ihärdig är valpen för att nå sina mål? • Vad gör valpen om ägaren försöker avbryta en redan påbörjad oönskad handling, till exempel genom ”nej”?
--	-----------------------------	--

<p>Lektion 2 45 minuter Teori</p>	<p>Skapa god relation</p> <p>Lär valpen att lära</p>	<p>Lärrledd del utifrån följande punkter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikation/relation. • Ge trygghet och ta ansvar. • Agera lekledare. Leken viktig för samarbete och god relation. • Ta initiativ och sätt gränser. Fullfölj beslut, tydlig och konsekvent kommunikation. <p>Lärrledd del utifrån följande punkter (sidorna 139-150)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lär valpen att lära. • Förklara och ge exempel på hur ett beteende förstärks så att valpen själv vill upprepa beteendet. • Inläringens grunder: hitta beteende, utlösa beteende, hjälper, belöningar, minskningar av hjälper, lära in ord. <p>Tips: Återkoppla under lektionen till de praktiska övningar som hittills genomförts under kursen.</p>
<p>Lektion 3 45 minuter Praktik</p>	<p>Lär valpen att lära</p>	<p>Praktisk övning</p> <p>Deltagarna övar sig på att planera och genomföra en inläringssituation. Använd till exempel sitt, ligg eller någon annan färdighet som passar den enskilda valpens ålder och mognad. Även en förberedande övning inför framtida uppgift kan passa bra. Övningarna kan ske enskilt eller genom att deltagarna parvis hjälper varandra.</p> <p>Summera genom att gemensamt i gruppen titta på och resonera kring planeringen och övningarnas genomförande.</p> <p>Praktisk övning</p> <p>Öva vidare på inkallning, följaövningar och annat efter deltagarnas individuella behov och önskemål.</p>

Lästips till nästa gång

Avsnittet *Goda vardagsvanor grundläggs tidigt* (sidorna 151-174) samt vid behov individuellt lästips på annat avsnitt.

Sammankomst 4: Goda vardagsvanor

<p>Lektion 1 45 minuter Praktik</p>	<p>Goda vardagsvanor</p>	<p>Praktisk övning</p> <p>Övningens mål är att deltagarna ska få hjälp att träna på lämpliga rutiner i handhavandet av valpen i några vanliga vardagssituationer. Förslag på övningar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gå ut och komma in efter promenad. • Gå fint i koppel. • Möte med personer och andra hundar under promenad. • Gå ut ur och in i bilen. • Inkallning med störningar. <p>Tips:</p> <p>Visa och resonera gärna kring olika sätt att handha valpen i situationerna med anpassning till de individuella valparnas åldrar och övriga förutsättningar. Återkoppla till tidigare resonemang om relation och inlärning.</p> <p>Praktisk övning</p> <p>Fortsatta övningar av goda vanor, träning utomhus och/eller inomhus.</p>
<p>Lektion 2 45 minuter Teori</p>	<p>Goda vardagsvanor</p>	<p>Diskussion i helgrupp</p> <p>Diskutera utifrån hur övningarna gått. Komplettera med ytterligare råd och tips för fortsatt träning.</p> <p>Lärlädd del</p> <p>Lektionen byggs utifrån deltagarnas önskemål och behov. Resonera kring de vardagliga vanor/situationer som deltagarna upplever aktuella. Utgå gärna från följande punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lämpliga inlärningsprinciper. • Hur skapa god attityd. • Relationens betydelse. • Individuella råd och tips för att förändra vanor.
<p>Lektion 3 45 minuter Praktik</p>	<p>Goda vardagsvanor</p>	<p>Praktiska övningar</p> <p>Fortsatt träning av goda vanor, träning utomhus och/eller inomhus.</p>

Lästips till nästa gång

Avsnitten *Valpens miljöträning* (sidorna 57-62) och *Regelbunden skötsel och förebyggande hälsovård* (sidorna 63-80) samt vid behov individuellt lästips på annat avsnitt.

Sammankomst 6: Nosövningar och andra aktiviteter

<p>Lektion 1 45 minuter Praktik</p>	<p>Nosutveckling: leta efter godbit eller föremål</p>	<p>Praktisk letaövning</p> <p>Valparna får prova på att leta efter godbitar eller föremål. Upplägget och svårighetsgraden anpassas efter respektive valps ålder och eventuellt tidigare genomförda övningar. Valpen ska endast kunna hitta med hjälp av nosen, inte med hjälp av synen.</p> <p>Öva gärna med en valp i taget medan övriga deltagare får möjlighet att träna passivitet med störning. Studera tillsammans med deltagarna den valp som letar och resonera kring valpen</p> <ul style="list-style-type: none"> - engagemang och förväntan - koncentration och målmedvetenhet - rörelsemönster under sökandet. <p>Några exempel på varianter av övningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • En godbit kastas ett stycke framför valpen som genast får nosa rätt på denna. • Ett antal godbitar kastas eller läggs ut på ett begränsat område under tiden valpen sitter och ser på innan den får börja leta. • Ett eller flera mindre leksaker kastas eller läggs ut på ett begränsat område under tiden valpen sitter och ser på. Valpen kan även, om den vill och kan, få bära tillbaka föremålen till ägaren. <p>Lärlädd del utifrån följande punkter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Berätta och visa hur letaövningarna kan vidareutvecklas beroende på tänkt användning – vardagsaktivering eller del i framtida arbete. • Ge individuella träningsråd för utveckling av delbeteenden i letasituationen, till exempel aktivitetsnivå, lokalisering, gripande, återbärande och avlämning.
--	--	---

<p>Lektion 2 45 minuter Teori</p>	<p>Nosutveckling: spår och sök</p> <p>Andra aktiveringsövningar</p>	<p>Lärlädd del utifrån följande punkter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skillnader i arbetsätt mellan spår- och sökbeteende. • Exempel på arbetsuppgifter där respektive beteende ingår. • Generella principer för utveckling av de två beteendena. • Forma spår- eller sökbeteende mot framtida arbetsuppgift. • Spår eller sök som vardagsaktivering, förslag på övningar. <p>Lärlädd del</p> <p>Exempel på andra aktiveringsformer: konster och trick. Hur börja? (sidorna 222-230)</p> <p>Diskussion i helgrupp</p> <p>Planera inför följande praktikpass. Vilka övningar vill deltagarna prova på? Ge tips om upplägg och genomförande. Dela eventuellt in i två eller tre arbetsgrupper.</p>
<p>Lektion 3 45 minuter Praktik</p>	<p>Nosövningar, aktivering och konster</p>	<p>Praktisk övning</p> <p>Tiden fördelas utifrån deltagarnas önskemål och kan helt ägnas åt en enda form av nosövning/aktiveringsövning eller fördelas mellan olika typer av övningar.</p> <p>Exempel på upplägg där hela passet ägnas åt:</p> <p><i>Letaövningar:</i> Fortsatt utveckling av grundövningarna, övningar med fokus på individuellt anpassad utveckling av delbeteenden.</p> <p><i>Spårövningar:</i> Låt valparna prova på ett kort spår med leksak i slutet. Öva med en valp i taget eller låt deltagarna parvis hjälpa varandra och resonera sedan gemensamt kring vad valpen gjorde vid: spårupptaget, spårningen och belöningen. Ge råd inför fortsatt träning.</p> <p><i>Sökövningar:</i> Låt valparna prova på en enkel personsöksövning. Öva med en valp i taget och resonera gemensamt kring vad valpen gjorde. Ge råd inför fortsatt träning.</p> <p><i>Konster och trick:</i> Låt deltagarna planera och påbörja inläring av någon konst, anpassad till valpens ålder och mognad (hur hitta och utlösa beteendet, hur/när belöna osv.) Övningarna kan ske enskilt, parvis eller i grupp.</p> <p>Exempel på upplägg med blandade övningar:</p> <p>Deltagarna övar parvis. Läraren alternerar mellan grupperna under pågående övningar, ger tips och råd. Varje deltagare får möjlighet att genomföra minst två olika övningar. Låt deltagarna inför hela gruppen berätta och visa vilka övningar som gjorts. Vilka erfarenheter gjorde ägaren?</p>

Lästips till nästa gång

Avsnittet *Utvecklingsfaser* (sidorna 15-23) samt vid behov individuellt lästips på annat avsnitt.

